

Magdalena Szubska

Na pograniczu kultur – cmentarzysko w Równinie Dolnej stan. III z okresu wpływów rzymskich i wędrowek ludów

Słowa kluczowe: cmentarzysko, okres wpływów rzymskich, okres wędrowek ludów, Polska północno-wschodnia, peryferia, Dollkeim/Kovrovo, pochówki, groby końskie

Streszczenie

Cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich i wędrowek ludów w Równinie Dolnej, stan. III (AZP 15-68/6), gm. Korsze, pow. Kętrzyn położone jest na lewym brzegu rzeki Guber. Odkryte zostało na początku lat 90. XX w. podczas wydobywania piasku. W 1993 r. przeprowadzono badania ratownicze. Prace wykopaliskowe trwały przez dziewięć sezonów, od 1995 r. do 2003 r. Oprócz nekropolii będącej przedmiotem niniejszej dysertacji, odkryto także mezolityczną krzemienicę, osadę neolityczną oraz osadę średniowieczną. Od zakończenia badań w Równinie Dolnej minęło 20 lat. Jednak stanowisko to niemal nie funkcjonowało w obiegu naukowym.

Celem mojej pracy było opracowanie materiałów z badań wykopaliskowych oraz ich interpretacja. Podczas prac terenowych odkryto ponad 350 pochówków ludzkich oraz 76 szkieletowych grobów końskich. Oprócz jednego pochówku szkieletowego związanego z kulturą wielbarską, pozostałe groby ludzkie były wyłącznie ciałoopalne.

Przeprowadziłam analizę stylistyczną poszczególnych kategorii zabytków oraz określiłam ich chronologię. Za pomocą narzędzi dostępnych w środowisku geograficznych systemów informacyjnych (GIS) wykonałam analizę rozprzestrzeniania poszczególnych typów zabytków w obrębie stanowiska.

Nekropola w Równinie Dolnej znajdowała się na pograniczu kultur, na peryferiach kultury Dollkeim/Kovrovo. Funkcjonowała od 2 połowy I w. n.e. do schyłku V lub początków VI w. n.e. (475-525). Na cmentarzysku widoczne są trzy strefy oddzielone od siebie pasami pustki. Najintensywniej użytkowana była zachodnia część stanowiska w strefie II. Wystąpiły tam liczne gniazda, liczące od kilku do 10 grobów. W ich obrębie zanotowano groby pochodzące zarówno z okresu wpływ rzymskich, jak i wędrowek ludów. Z powodu

niekompletnych wyników analiz osteologicznych niemożliwe było ustalenie jak duża grupa ludzi korzystała z cmentarzyska w poszczególnych fazach jego funkcjonowania.

Konie pełniły ważną funkcję w wierzeniach ludności użytkującej to cmentarzysko. W wielu przypadkach zaobserwowano bezpośredni związek pomiędzy pochówkiem ludzkim a grobem końskim. Jamy grobowe ze szczątkami ludzkimi lokowane były w pobliżu obiektów z końmi, a w ponad 20 zostało w nie wkopane. Zwierzęta w większości przypadków umieszczano w jamie grobowej żywe. Świadczy o tym zarejestrowany w kilkunastu grobach układ kości. Najwięcej pochówków końskich pochodzi z okresu wędrówek ludów. Faza ta charakteryzuje się występowaniem wędzideł z pobocznkami rogowymi i metalowymi.

12.04.2023r.

Magdalena Szubska